

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/345/2014
Identifikačné číslo spisu:	5712205930
Dátum vydania rozhodnutia:	29.03.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Vladík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:5712205930.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne S. W., bývajúcej v Turčianskych Tepliciach, Partizánska 406/15, proti žalovanému Home Credit Slovakia, a.s., so sídlom v Piešťanoch, Teplická 7434/147, zastúpeného spoločnosťou In Medias Res, s.r.o., so sídlom v Trnave, Sladovnícka 13, o určenie neplatnosti úverovej zmluvy, vydanie bezdôvodného obohatenia 3.833,03 Eur a poskytnutie finančného zadosťučinenia 1.000 Eur, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 10 C 82/2012, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 27. marca 2014 sp. zn. 9 Co 99/2014, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Žiline z 27. marca XXXX sp. zn. 9 Co 99/2014 a rozsudok Okresného súdu Martin z 20. decembra 2013 č. k. 10 C 82/2012-471 vo výroku o neplatnosti úverovej zmluvy a o trovách konania v bode II a IV a vec vracia Okresnému súdu Martin na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

E. súd Martin rozsudkom z XX. decembra 2013 č. k. 10 C 82/2012-471 určil neplatnosť úverovej zmluvy č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 23.5.2003, uzavretej medzi žalovaným ako veriteľom a žalobkyňou ako dlžníčkou je v ustanoveniach Hlavy VI.- § 3, § 7 a § 9, Hlavy VII - § 4, Hlavy VIII - § 2 písm. c/ a d/, Hlavy IX. - § 3, § 4, § 9, § 13 Úverových podmienok spoločnosti M., ktoré sú jej neoddeliteľnou súčasťou. Žalovanému určil povinnosť zaplatiť žalobkyňi sumu 1.071,64 Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku uplatnených nárokov žalobu zamietol. Výslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Rozhodnutie odôvodnil tým, že žalovaný formuláciou úverovej zmluvy v čase jej uzavretia a následne jej nezosúladením s ustanoveniami Občianskeho zákonníka účinnými od 1.4.2004, vedenými za účelom ochrany spotrebiteľa, spôsobil, že niektoré ustanovenia tejto zmluvy určil za neplatné. Nekonštatoval neplatnosť celej zmluvy a navyše zistil, že by žalobkyňi vznikla taká majetková ujma, ktorá by zakladala nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia na sumu, ktorú požadovala. Takisto jej nepriznal nárok na finančné zadosťučinenie vo výške 1.000 Eur. Preto žalobu v časti týchto uplatnených nárokov vo zvyšku zamietol. O trovách konania rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 2 O.s.p.

Krajský súd v Žiline na odvolanie žalovaného rozsudkom z 27. marca 2014 sp. zn. 9 Co 99/2014

potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku I.,II.,IV. V odvolaní nenapadnutom výroku III., ktorým sa vo zvyšku návrh zamietol ostal nedotknutý. Žalobkyni nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že vo vzťahu k výroku napadnutého rozsudku o určení neplatnosti zmluvných podmienok prvostupňový súd zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností, na podklade vykonaného dokazovania dospel ku správnym skutkovým zisteniam a prejednávaniu veci správne právne posúdil. Stotožnil sa s odôvodnením písomného vyhodnotenia napadnutého rozsudku a konštatoval správnosť dôvodov uvádzaných v rozhodnutí a v podstatných bodoch na nich odkázal. Ďalej uviedol, že bolo nadbytočné, aby osobitne skúmal zdôvodnenie určenia neprijateľnosti každej zmluvnej podmienky okresným súdom, ktorú odvolateľ napadol vo svojom oprávnom prostriedku. Rozhodnutie spĺňa všetky požiadavky kladené na zákonné rozhodnutie (§ 157 ods. 2 O.s.p.).

Pokiaľ odvolateľ namietal neprejednanie zmluvných podmienok pred súdom a upozornenie ho na možnú právnu kvalifikáciu ich neprímeranosti, podľa názoru odvolacieho súdu na pojednávaní 25.9.2013 a 6.12.2013 (podľa obsahu zápisnice) tieto skutočnosti okresným súdom boli dostatočným spôsobom konkretizované a k namietaným skutočnostiam mal možnosť sa vyjadriť, čo urobil aj písomným podaním (stanovisko k vykonanému dokazovaniu z 30. októbra 2013). Konštatoval, že nemohlo ísť o prekvapivé rozhodnutie. Dodal, že v Slovenskej republike je procesná právna úprava ochrany spotrebiteľa v oblasti súkromného práva obsiahnutá, predovšetkým v Občianskom súdnom poriadku (§ 153 ods. 4). Napokon uviedol, že prvostupňový súd správne posúdil otázku premlčania, nakoľko v pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší (§ 54 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný, pričom prípustnosť dovolania vyvodil z ustanovenia § 238 ods. 3 O.s.p. Namietal, že v konaní došlo k procesnej vade konania uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p. (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.), keď mu neumožnil vyjadriť sa k možnému posúdeniu neprijateľnosti zmluvných podmienok, resp. neplatnosti celej úverovej zmluvy a objektívne tak došlo k prekvapivému rozhodnutiu súdu. Namietal, že sa nemohol vyjadriť k uvedeným dôkazom a namietal nepreskúmateľnosť, nedostatočné a nezrozumiteľné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu. Nesúhlasil s „neštandardným“ posúdením premlčania v danej veci zo strany dovolacieho súdu. Žiadal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho aj okresného súdu zrušil, keďže nimi bol porušený zákon v ustanoveniach §§ 2, § 3, § 132, § 157 ods. 2 O.s.p., čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných práv a základných slobôd v jeho neprospech v predmetnom konaní.

Žalobkyňa vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovaného uviedla, aby dovolací súd jeho dovolanie odmietol ako vecne neopodstatnené, ale aj procesne neprípustné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (pozn. dovolacieho súdu - príslušné ustanovenia i nasledujúce, v znení do 31. decembra 2014).

Dovolanie možno podať iba ak to výslovne pripúšťa zákon (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie nie je ďalším odvolaním a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. Občiansky súdny poriadok upravuje dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý možno podať len proti právoplatným rozhodnutiam odvolacieho súdu výslovne uvedeným v zákone (por. § 238 a § 239 O.s.p., alebo len v prípade výskytu zákonom osobitne vymenovaných závažných procesných väd (por. § 237 O.s.p.).

V prejednávanej veci rozhodol odvolací súd rozsudkom. Občiansky súdny poriadok pripúšťa dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1), ďalej proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu

vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2) a napokon proti rozsudku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vo výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, pričom ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvných podmienok podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. Prípustnosť dovolania žalovaného teda vyplýva z ustanovenia § 238 ods. 3 O.s.p.

S prihliadnutím na obsah dovolania a tiež ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p. sa dovolací súd v ďalšom zaoberal otázkou, či v konaní nedošlo k niektorej z procesných vád uvedených v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu) odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z vád vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995).

Procesné vady konania uvedené v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. neboli v dovolaní tvrdené a ich existencia ani v dovolacom konaní nevyšla najavo. Podané dovolanie preto podľa týchto ustanovení nie je prípustné.

So zreteľom na dôvod prípustnosti dovolania, ktorý uviedol dovolateľ v mimoriadnom opravnom prostriedku, zameril sa dovolací súd osobitne na posúdenie opodstatnenosti jeho tvrdenia, že v prejednávanej veci mu bola odvolacím súdom odňatá možnosť pred ním konať. Odňatím možnosti konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký procesne nesprávny postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných oprávnení, ktoré mu priznáva Občiansky súdny poriadok za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Podľa § 53 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Za neprijateľné podmienky spotrebiteľskej zmluvy sa považujú najmä dojednania priamo uvedené v § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka.

Základnou charakteristikou neprijateľnej podmienky je, že v neprospech spotrebiteľa spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán.

Pôvodné ustanovenie § 238 ods. 3 O.s.p. bolo pri novelizácii Občianskeho súdneho poriadku zákonom č. 575/2009 Z.z. zmenené tak, že dovolanie proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu je prípustné (už nielen vtedy), ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, ale tiež vtedy, ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil - neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Pokiaľ Občiansky súdny poriadok za postačujúce pre založenie prípustnosti dovolania proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu považuje to, že odvolací súd samostatným výrokom svojho rozhodnutia vyslovil, že je dovolanie prípustné, pre založenie prípustnosti dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa vyslovujúci neplatnosť zmluvnej

podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p., ide vo svojich požiadavkách ďalej - ustanovenie § 153 ods. 4 O.s.p. Súdu ukladá, aby uviedol vo výroku rozsudku presné znenie podmienky, ktorá bola vyhlásená za neplatnú z dôvodu jej neprijateľnosti. Výrok určujúci neplatnosť niektorého ustanovenia spotrebiteľskej zmluvy ako jej neprijateľnej podmienky by mal opísať znenie podmienky tak, ako je uvedená v zmluve so žalobkyňou. Ak súd konštatujúci neprijateľnosť podmienky doslovne necituje ustanovenie spotrebiteľskej zmluvy, ktorej neplatnosť určil, nemôže byť tento účel dosiahnutý.

Pokiaľ súd považuje za neprijateľnú podmienku len časť niektorého ustanovenia spotrebiteľskej zmluvy, musí svoj záväzný záver o neplatnosti zmluvných podmienok vyjadriť vo výrokovej časti rozsudku tak, aby ním citovaná časť spotrebiteľskej zmluvy predstavovala logický a uzavretý celok, pre pochopenie podstaty neprijateľnosti ktorého nie je potrebné, aby ten, kto sa s výrokom rozsudku oboznamuje, mal k dispozícii celú spotrebiteľskú zmluvu.

Ak súd prvého stupňa síce určí neplatnosť niektorého ustanovenia spotrebiteľskej zmluvy, avšak v zmysle § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. necituje vo výrokovej časti svojho rozsudku doslovné znenie zmluvy, ktoré považoval za neprijateľnú zmluvnú podmienku, má to ten dôsledok, že jeho rozhodnutie nemôže mať budúci všeobecný („precedentný“) dopad v zmysle novozaloženej povinnosti dovoľavateľa zdržať sa ďalšieho používania určitého ustanovenia spotrebiteľskej zmluvy.

Ak súd prvého stupňa považuje za neprijateľnú len časť niektorého ustanovenia spotrebiteľskej zmluvy, musí svoj záväzný záver o neplatnosti zmluvnej podmienky vyjadriť vo výrokovej časti rozsudku tak, aby ním citovaná časť spotrebiteľskej zmluvy predstavovala logicky uzavretý celok, pre pochopenie podstaty ktorého nie je potrebné, aby ten, kto sa s výrokom oboznamuje mal k dispozícii celú spotrebiteľskú zmluvu (R 6/2015 - uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 9. októbra 2014 sp. zn. 3 Cdo 446/2013).

S poukazom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že súd prvého stupňa v prejednávanej veci zaťažil konanie procesnou vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ktorá je dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd rozhodnutie v takomto konaní vždy zrušiť.

Súd prvého stupňa tým, že vo výrokovej časti rozsudku výslovne doslovne neuviedol a nekonkretizoval neplatnosť jednotlivých podmienok, tak ako boli uvedené v zmluve, spôsobil zmätočnosť toho rozhodnutia. Vo výrokovej časti rozsudku nestačí iba dôkaz na hlavy, body alebo paragrafy úverových podmienok úverovej zmluvy.

Rozhodnutia vydané v konaní postihnutom procesnou vadou podľa ustanovenia § 237 nemôžu byť považované za správne.

Odvolací súd navyše nevykonal nápravu vady konania prvostupňového súdu (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

S poukazom na uvedené dovolací súd rozsudky súdov oboch stupňov v dovolaní napadnutej časti a v závislých výrokoch o trovách konania zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a 3 O.s.p.).

Vzhľadom k tomu, že išlo o tak závažnú vadu konania, ktorá zakladá dôvod zrušenia napadnutého rozhodnutia, dovolací súd neskúmal opodstatnenosť ďalších dovolacích námietok vznesených dovoľateľom a preto ho nepodrobil vecnému preskúmaniu.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.